

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 648/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Matejom Valjentom, advokátom, Jesenského 232, Partizánske, proti postupu Kriminálneho úradu Finančnej správy Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: KÚFS-86/7082-V-2022 a postupu Okresného súdu Nitra takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 11. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Kriminálneho úradu Finančnej správy Slovenskej republiky (ďalej len „policajný orgán“) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia a postupom Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) bez označenia napadnutého konania. Súčasne navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol 18. augusta 2022 o 7.00 h zadržaný a uznesením vyšetrovateľa policajného orgánu z 19. augusta 2022 obvinený zo spáchania pokračovacieho prečinu porušenia predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru. Prokurátor Okresnej prokuratúry Topoľčany (ďalej len „okresná prokuratúra“) podal 19. augusta 2022 návrh na vzatie sťažovateľa do väzby, o ktorom rozhodol Okresný súd Topoľčany uznesením sp. zn. 10 Tp 41/2022 z 20. augusta 2022 tak, že mu nevyhovelo a dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku daný u sťažovateľa nahradil prijatím písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Zároveň prepustil sťažovateľa zo zadržania

na slobodu a podľa § 80 ods. 2 a § 82 ods. 1 písm. a), b) a f) Trestného poriadku mu uložil tam uvedené primerané obmedzenia a povinnosti.

3. Krajský súd v Nitre, rozhodujúc o sťažnosti sťažovateľa, uznesením č. k. 1 Tpo 201/2022-102 z 25. augusta 2022 zrušil napadnuté uznesenie Okresného súdu Topoľčany a sám vo veci rozhodol tak, že väzbu sťažovateľa z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nahradil prijatím písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka a podľa § 80 ods. 2 a § 82 ods. 1 písm. a) a f) Trestného poriadku mu uložil tam uvedené primerané obmedzenia a povinnosti (okrem iného aj zákaz vycestovať do zahraničia).

4. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 181 ods. 1 písm. l) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov prechádzajú od 1. júna 2023 výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností z osobitných vzťahov sudcov a prísediacich z radov občanov k štátu z Okresného súdu Topoľčany na Okresný súd Nitra.

5. Okresná prokuratúra podala 30. mája 2023 na sťažovateľa obžalobu. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. TO-3 T 51/2023. Okresný súd 2. augusta 2023 vydal vo veci trestný rozkaz, proti ktorému podal 11. augusta 2023 prokurátor (následne aj sťažovateľ) odpor. Termín hlavného pojednávania bol nariadený na 6. október 2023. Zároveň vzhľadom na žiadosť sťažovateľa o zrušenie obmedzení doručeníú 19. júna 2023 vydal súd pokyn na podanie správy probačným a mediačným úradníkom k plneniu probačného dohľadu (žiadosť mu bola zaslaná 9. júla 2023 na vyjadrenie) a na 18. september 2023 nariadil v tejto veci výsluch sťažovateľa.

6. Zároveň ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľ v priebehu prípravného konania, resp. konania pred súdom nepodal sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku na nadriadenom súde.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti primárne namieta dlhé trvanie prípravného konania (celkovo vyše deväť mesiacov). Argumentuje, že policajný orgán a okresný súd svojím postupom spôsobili zbytočné prieťahy, ktoré sú absolútne neodôvodnené. Zdôrazňuje, že s ohľadom na rozsah potrebného dokazovania malo byť vyšetrovanie skončené za dva až tri mesiace. Poukazuje na to, že ako obvinený sa ku skutku priznal, úprimne ho oľutoval, ešte počas prípravného konania nahradil celú škodu, ktorú spôsobil, a zároveň podal podnet na konanie o vine a treste, ktorý okresná prokuratúra bez právneho dôvodu neakceptovala. Vždy sa dostavil na predvolanie povereného príslušníka policajného orgánu, pravidelne aj na dohľad vykonávaný probačným a mediačným úradníkom, preto sa domnieva, že ani on svojím správaním nedal príčinu, aby prípravné konanie nemohlo byť skončené v zákonnej štvormesačnej lehote.

8. Sťažovateľ uvádza, že v súvislosti s obmedzením spočívajúcim v zákaze vycestovania do zahraničia, ktoré mu bolo uložené, podal 10. mája 2023 a opakovane 19. júna 2023 žiadosť o jeho zrušenie, ale podľa jeho tvrdenia ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo o nej rozhodnuté. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, zdôrazňuje, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie ako doba konania v občianskoprávných veciach. Vzhľadom na to považuje dobu trvania jeho trestného stíhania za neospravedliteľnú. Vo vzťahu k požadovanému finančnému zadostučineniu argumentuje, že svoju nemajetkovú ujmu vidí v pretrvávajúcom pocite právnej neistoty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom policajného orgánu a postupom okresného súdu v napadnutom trestnom konaní.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa napadnutým postupom policajného orgánu:

11. Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je požiadavka jej smerovania proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020).

12. Základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd poskytuje ochranu len vtedy, ak mu bola ústavná sťažnosť predložená v čase, keď porušenie práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade policajným orgánom) trvalo alebo ešte pretrváva (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď bola ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu, už nedochádzalo k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05). Ak v čase, keď bola podaná sťažnosť

ústavnému súdu, už nedochádzalo k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 12/01, III. ÚS 265/07, III. ÚS 306/08, IV. ÚS 159/2021).

13. Z prílohy ústavnej sťažnosti (upovedomenie okresnej prokuratúry adresované sťažovateľovi) vyplýva, že 30. mája 2023 bola Okresnému súdu Topoľčany podaná obžaloba smerujúca proti sťažovateľovi, čím sa v tejto veci skončilo prípravné konanie a začala sa súdna časť trestného konania. V čase podania ústavnej sťažnosti (11. júla 2023) sa teda trestná vec nachádzala v štádiu už po podaní obžaloby, v ktorom rozhoduje o ďalšom postupe vo veci samej príslušný súd.

14. Policajný orgán (a ani okresná prokuratúra, ktorej postup však sťažovateľ nenamieta, pozn.) teda od tohto momentu nemohol a nemôže zasiahnuť do ústavou zaručeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže jediným orgánom oprávneným vo veci konať a rozhodovať je okresný súd, resp. neskôr príslušný krajský súd ako súd odvolací. Vykonaním vyšetrovania, spracovaním a predložením návrhu na podanie obžaloby policajným orgánom a doručením obžaloby okresnou prokuratúrou okresnému súdu tieto orgány verejnej moci vykonali všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa.

15. Vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej postup policajného orgánu už pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa napadnutým postupom okresného súdu:

16. Vo vzťahu k predmetu ústavnej sťažnosti ústavný súd konštatuje, že podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť nepripustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k prietahom v príprave prejednávania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k prietahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákolvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj zo zistenia ústavného súdu jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ nielen v rámci prípravného konania, ale ani po podaní obžaloby nevyužil účinný právny prostriedok na ochranu svojich práv, t. j. sťažnosť pre nečinnosť vo veci konajúceho súdu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorú neuplatnil vôbec počas celého priebehu napadnutého konania pred podaním tejto ústavnej sťažnosti.

19. Ústavný súd už opakovane judikoval, že sťažnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku možno považovať v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde za účinný právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie sú sťažovatelia oprávnení podľa osobitného predpisu – Trestného poriadku (II. ÚS 31/09, IV. ÚS 296/2010, IV. ÚS 113/2012, II. ÚS 531/2017, III. ÚS 263/2021,

I. ÚS 82/2023, I. ÚS 83/2023). Obdobný názor vo vzťahu k porovnateľnej právnej úprave § 91 rakúskeho Gerichtsorganisationsgesetz (zákon o organizácii súdov) zaujal aj Európsky súd pre ľudské práva (pozri rozsudok vo veci Holzinger proti Rakúsku z 30. 1. 2001, sťažnosť č. 23459/94, bod 16 a nasl.).

20. Ústavný súd tak po preskúmaní ústavnej sťažnosti opakovane konštatuje, že sťažovateľ v rámci priebehu konania pred okresným súdom nevyčerpal právny prostriedok na ochranu svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (nepodal sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, pozn.).

21. Vzhľadom na to bolo nevyhnutné jeho ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej postup okresného súdu už pri jej predbežnom prerokovaní odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

22. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 29. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu